תנ״ך · אחרונים · מצודת דוד · נביאים

מצודת דוד על צפניה

רבי דוד אלטשולר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מצודת דוד על צפניה

רבי דוד אלטשולר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מצודת-דוד-על-צפניה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק א 4
פסוק ב 4
פסוק ג 4
פסוק ד 4
פסוק ה 4
פסוק ו 4
פסוק ז 4
פסוק ח 4
פסוק ט 5
פסוק י 5
פסוק יא 5
פסוק יב 5
פסוק יג 5
פסוק יד 5
פסוק טו 5
פסוק טז 5
פסוק יז 5
פסוק יח 6
פרק ב 6
פסוק א 6
פסוק ב 6
פסוק ג 6
פסוק ד 6
פסוק ה 7
פסוק ו 7
פסוק ז 7
פסוק ח 7
פסוק ט 7
פסוק י 8
פסוק יא 8
פסוק יב 8
פסוק יג 8
פסוק יד 8
פסוק טו 8
פרק ג 8
פסוק א 8
פסוק ב 9
פסוק ג 9
פסוק ד 9
פסוק ה 9
פסוק ו 9
פסוק ז 9
פסוק ח 10
פסוק ט 10
פסוק י 10
פסוק יא 10
פסוק יב 10
פסוק יג 10
פסוק יד 10
פסוק טו 11
פסוק טז 11
פסוק יז 11
פסוק יח 11
פסוק יט 11
פסוק כ 11

פרק א

פסוק א
דבר ה'. ר"ל זהו דבר ה' אשר היה וגו':

פסוק ב
אסוף. אכלה כל מעל אדמת ישראל:

פסוק ג
אסף אדם. עתה יפרש את מי יכלה:
והמכשלות. ר"ל התחבולות מה שהרשעים מכשילים בהם את הבריות יאבדו הם עם הרשעים:
והכרתי וגו'. כפל הדבר להפלגת הענין:

פסוק ד
ונטיתי ידי וגו'. להכות בהם:
את שאר הבעל. ר"ל אף שארית מה לא יהיה:

פסוק ה
על הגגות. דרכם היה לעלות על הגגות להשתחות שמה לצבא השמים:
ואת המשתחוים וגו'. ר"ל גם הצדיקים יכרתו:
והנשבעים במלכם. הם האנשים שאינם משתחוים לא לה' ולא לצבא השמים שאין בהם אמונה כלל וכאשר ישבעו נשבעים במלכם כי לבד ממנו יראו ויפחדו וגם המה יאספו:

פסוק ו
ואת הנסוגים וגו'. ר"ל אותם שבתחלה האמינו בה' ולאח"ז פרשו ממנו:
ואשר לא בקשו. הם האנשים אשר מעולם לא בקשו את ה':

פסוק ז
הס מפני אד'. שתקו מפני ה' לבל תאמרו יארכו הימים כי לא כן הוא כי קרוב יום הגמול הבא מה' כי כבר הכין ה' לכם את הזביחה והזמין את הקרואים לסעודה הם חיות היער ועוף השמים שיאכלו בשר נבלת ההרוגים:

פסוק ח
ופקדתי. אשגיח להביא גמול על השרים וגו':
מלבוש נכרי. דרך החשובים היה ללבוש מלבוש שהוא זר ומשונה ממלבושי יתר העם:

פסוק ט
על וגו'. הם עבדי המושלים אשר ידלגו במהירות רב על מפתן פתחי העם לעשוק ולגזול חמס ומרמה ר"ל עושר הבא בחמס ובמרמה:

פסוק י
משער הדגים. יהיה נשמע משער הדגים כן היה שם השער:
ויללה. קול יללה יהיה נשמע מן המשנה ושבר גדול ישמע מן הגבעות אשר הם סביבות ירושלים:

פסוק יא
כי נדמה. כי נכרת כל עדת התגרים וכל נושאי משא הכתף הם עשירי העם:

פסוק יב
אחפש וגו'. לבל יסתיר מי מפני והוא ענין מליצה לומר לא השאיר מי מהם:
ופקדתי. אשגיח להביא גמול על האנשים היושבים שקט ושאנן כיין הצף על שמריו שאינו מפיג טעם כלומר לא בא להם שום מחסור ומרוב כל מבעטים במקום ואומרים בלבבם לא ייטיב ה' לצדיקים ולא יעשה רע להרשעים הכל לפי המקרה:

פסוק יג
והיה חילם למשסה. לכן יהיה עשרם למדרס רגלי האויב ובתיהם יהיו שממה כי יגלו מהם:
ובנו בתים. הם יטריחו בבניין כי יבנו בתים אבל לא ישבו בהם כי יגלו מארצם וכן ונטעו כרמים וגו':

פסוק יד
קרוב יום ה' הגדול. יום הגמול הגדול הבא מה' קרוב הוא ומאד מהר יבוא:
קול יום ה'. ר"ל הקול של יום ה' תהיה גדול כ"כ עד שאפילו הגבור ימס לבבו וישאג במלחמה קול מר:

פסוק טו
יום עברה. זה היום יהיה יום עברה כי המקום ישלח בהם עברה וזעם:

פסוק טז
יום שופר ותרועה. אז יהיה נשמע קול שופר מן הכשדים הצרים על הערים הבצורות וגו':

פסוק יז
והצרותי לאדם. אביא צרה על יושבי ארץ ישראל וילכו כעורים מבלי דעת אנה ימצאו הצלה:

כעפר. כמו העפר הנשפך בכל הארץ ובשרם יושלך בכל המקומות כגללי הצואה:

פסוק יח

גם כספם וגו'. לא די שלא יוכלו להציל עצמם בגבורתם כי גם בכספם וזהבם לא יצילו את עצמם בתת שוחד אל הכשדים כי לא יקחו פדיון נפש:

ביום עברת ה'. ביום בא עברת ה':

כל הארץ. כל יושבי הארץ:

כי כלה אך נבהלה יעשה. ר"ל הבהלי יעש' אך כליון אל כל יושבי הארץ ולא ימצאו פדיון בשוחד ממון:

פרק ב

פסוק א

התקוששו וקושו. חפשו עצמיכם אחר העבירות שבידכם לשוב מהם וגם חפשו עבירת זולתכם להשיב אותם:

הגוי לא נכסף. אתם הגוי שאינכם עתה חשוקים לה':

פסוק ב

בטרם לדת חוק. עד לא יולד חוק הגזירה:

כמוץ עבר יום. הוא כמו היפך יום כמוץ עבר ומוסב על בטרם לומר בטרם יבא יום שתהיו בו נפזרים לבין הבבליים כמוץ העובר ברוח:

בטרם וגו'. חרון אף ה' הוא חוק הגזירה וכפל הדבר לתוספות אזהרה:

יום אף ה'. והוא יום הבא מהפורעניות:

פסוק ג

אשר משפטו פעלו. אשר עשו משפט ה':

בקשו צדק. ר"ל ואתם יתר העם בקשו מעתה צדק וענוה אולי ע"ז תהיו נסתרים ביום אף ה' ולא יעשה עמכם כלייה בגולה ולאח"ז תשובו לארציכם:

פסוק ד

כי עזה עזובה תהיה. ר"ל כאשר כן תעשו לא תהיו כלים בגולה ותשבו פה ותמצאו אז את עזה כשהיא עזובה מיושביה ואשקלון תהיה עוד לששמה:

בצהרים יגרשוה. כאומר ואם יגרשוה בעת הצהרים לא יוכל מי מהם להסתיר עצמו ואת הכל יגרש ולא ישאר מי בארץ להחזיק בה:

תעקר. ר"ל לא ישאר מי כדבר הנעקר בכח:

פסוק ה

הוי יושבי חבל הים. אוי על היושבים במחוז שפת הים שהוא גוי כרתים הם מפלשתים כמ"ש פשטנו נגב הכרתי (ש"א ל) ולמטה בענין נאמר את השלל הגדול אשר לקחו מארץ פלשתים (שם):

דבר ה'. הוא האמור בסוף המקרא והאבדתיך וגו':

כנען ארץ פלשתים. פלשתים תחשב לארץ כנען כמ"ש מן השיחור וגו' לכנעני תחשב חמשת סרני פלשתים (יהושע י) ור"ל גם הם יחשבו לכנעני כי היה סמוך לה:

מאין יושב. מבלי ימצא מי יושב שם:

פסוק ו

נות כרות. מקום מדור חפירות הרועים לשבת בהן ושם יעשו גדרות צאן:

פסוק ז

והיה חבל. המחוז ההיא תהיה לשארית בית יהודה ומוסב לתחלת הענין שאמר אם תבקשו צדק וענוה לא תהיו כלים בגולה ותשבו פה ותמצאו ערי פלשתים שוממין אז תירשו אתם את הערים ההם:

עליהם ירעון. ר"ל יתענגו בטובה:

בערב ירבצון. ר"ל שם ינוחו בהשקט:

כי יפקדם. כי ה' יזכרם לטובה ואת בני שבי הגולה יניחם בהשקט ומרגוע:

פסוק ח

אשר חרפו את עמי. כאשר גלה דרך ארצם חרפו אותו בדברים:

ויגדילו על גבולם. ר"ל לקחו מאדמת ישראל להגדיל ולהוסיף על גבולם כמ"ש לבני עמון וגומר מדוע ירש מלכם את גד (ירמיהו מ"ט:א'), או ר"ל כשעברו ישראל על גבולם דברו שם למולם דברים גדולים וקשים לבזותם:

פסוק ט

לכן חי אני. לכן הריני נשבע כמו שאני חי כן תהיה מואב נהפכת כסדום וגומר:

ממשק חרול. תהיה מלאה מהשמעות קול חרולים כי שם יגדלו הרבה מאין עובר ומנשיבת הרוח מקישים זה בזה ומשמיעים קול:

ומכרה מלח. תהיה מלאה מכריית מלח בכל הפנות שיחפרו ימצאו מלח:

שארית עמי. הנשאר מעמי יבוזו נחלתם כאשר ישובו לארצם מגלות בבל:

ויתר וגו'. כפל הדבר במ"ש:

פסוק י
זאת להם. זאת יבוא להם בעבור גאונם אשר חרפו ודברו גדולות וקשות על עם ה':

פסוק יא
נורא ה'. ה' הנורא ימשול עליהם לקחת מהם נקם כי ירזה ויתיש כח את כל אלהי הארץ הם שרי מעלה של העכו"ם ולא יוכלו להשפיע להם טובה:
וישתחוו לו וגו'. ועוד יבא זמן אשר מכל איי העכו"ם ישתחוו לו כל איש ממקום מושבו כי כולם יכירו שאין אלהים זולתו וזה יהיה לעתיד:

פסוק יב
גם אתם כושים. הואיל וגם אתם שמחתם על מפלת ישראל לכן תהיה גם אתם חללי חרבי:

פסוק יג
ויט ידו. המקום יטה ידו להכות את כשדים היושבים בצפון א"י וגם יאבד את אשור:
את נינוה. הוא ראש ממלכת אשור:

פסוק יד
ורבצו. לא ידורו שם אנשים כ"א יהיה מקום מרבץ לעדרים של כל בהמות העכו"ם ועופות המדבריות יתמידו לשבת על המשקופים היפות:
קול ישורר בחלון. קול העופות יהיה מתרונן בכל חלון:
חורב בסף. חורבן יהיה בסף כל שער:
כי ארזה ערה. כי תקרות הבתים שהמה מארז יהיה מגולה למטר השמים ולרוח הנושב כי הגגות יפלו ולכן יהיו הבתים חרבות והעופות יקננו שמה:

פסוק טו
זאת העיר וגו'. היא נינוה שהיתה עיר עליזה ושמחה בהצלחת':
אני ואפסי עוד. ר"ל אני היא לבדה עיר עליזה ואין בלתי עוד עיר להדמות אלי:
איך וגו'. איך עתה היתה לשממון וכל העובר דרך עליה ישרוק בקול ויניע ידו וכדרך הרואה דבר חשוב שנחרב:

פרק ג

פסוק א
הוי מוראה ונגאלה. יש להתאונן על ירושלים המטונפת ומלוכלכת העיר המאנה ואונסת את הבריות:

פסוק ב
לא שמעה בקול. ר"ל בקול הנביאים המזהירים אותה:
לא לקחה מוסר. ממה שבא על עשרת השבטים בגמול העוון:
בה' לא בטחה. כי בקשה עזר ממלכי מצרים:
לא קרבה. לבקש עזר ממנה:

פסוק ג
שריה בקרבה. שריה אשר בקרבה מאיימים על העם בקול שאגתם כאריות השואגים:
זאבי ערב. ר"ל ימהרו לטרוף כזאבים הטורפים בערב הממהרים לטרוף בעבור הרעבון שלא אכלו כל היום:
לא גרמו לבוקר. לא השאירו לבוקר אף העצמות כי את הכל יאכלו ור"ל השופטים משחיתים את העם מכל וכל ולפי שהמשילם לזאבי ערב אמר לשון הנופל בהם:

פסוק ד
נביאיה פוחזים. נביאי הבעל המה קלי הדעת ואנשי בוגד:
כהניה. כהני המקדש חללו את הקודש ומבזין אותה:
חמסו תורה. הסירו את התורה ולא למדוה את העם ועל הכהן ללמד כמ"ש כי שפתי כהן וגו' תורה יבקשו מפיהו (מלאכי א):

פסוק ה
ה' צדיק בקרבה. הנה ה' הצדיק משרה הוא שכינתו בקרב ירושלים והוא הלא אין עושה עולה כי שנואה היא לו:
בבוקר בבוקר. ר"ל בכל יום ויום הוא דן משפט אמת וברור ולא נעדר בשום פעם מדין משפט האמת והגוי העול הזה אינו יודע מהו בושה כי איך לא יכלם לעשות עול במקום שכינת האל השונא את העולי ואוהב המשפי:

פסוק ו
הכרתי גוים. והנה הכרתי את העכו"ם ונשמו מגדליהם:
החרבתי. עשיתי חוצותם חרבות מבלי איש עובר בהן ונשמו עריהם מבלי איש וחוזר ומפרש מאין יושב ר"ל לפי שאין מי יושב בהן לכן אין איש עובר בהן:

פסוק ז
אמרתי. חשבתי ע"י אבדן העכו"ם באמת עתה תיראו מפני ומהגמול הבא עליהם תקחו מוסר ואז לא יהיה נכרת מדורו זהו בהמ"ק וכן לא יכרת ממנה כל הטובה אשר פקדתי עליה:

אכן. באמת לא כן עשו כי עוד השכימו בזריזות רב ועוד השחיתו כל מעלליהם יותר ממה שעשו מאז:

פסוק ח

לכן חכו לי. הואיל ולא שבתם אלי לא אמהר הגאולה אלא המתינו לי על היום המוגבל שאקום לשלול את העכו"ם ועל יום מפלת גוג יאמר:
כי משפטי. אשר אז תצא משפטי לאסוף עכו"ם וכו' לשפוך עליהם זעמי וכל חרון אפי:
כל הארץ. כל יושבי הארץ:

פסוק ט

כי אז אהפוך. אשר אז אהפוך על העכו"ם שידברו שפה ברורה תמורת עמקי השפה אשר עמכם ר"ל שידברו בלשון הקדש במקום הלשון שמדברים עכשיו:
לקרוא כולם. ר"ל אחדות הלשון יהיה סבה שיתייחדו באמונה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד ובדעה אחת:

פסוק י

מעבר לנהרי כוש. מהעבר האחר של נהרי כוש, האומה עתרי ועדת פוצי יביאון המנחה הראוי לי והוא אנשים מבני ישראל כמ"ש הוי ארץ וגו' אשר מעבר לנהרי כוש וגו' (ישעיהו י"ח:ז') ובסוף הענין נאמר ביום ההוא יובל שי להי' צבאות עם ממושך וגו' (שם):

פסוק יא

לא תבושי. לא תסבול בושה בעבור כל רוע העלילות והמעשים אשר פשעת בי מאז:
אסיר מקרבך. ר"ל עוד לא ימצא מי בך שישמח ויתפאר בגאותו ולכן לא תבוש עוד כי בעבור זה תלך העון ואין לו:
לגבהה עוד. להתגאות עוד:
בהר קדשי. ר"ל היושבת בהר קדשי היא ירושלים:

פסוק יב

עם עני ודל. ר"ל הנשארים יהיו נכנעים כעני ודל ויחסו בשם ה':

פסוק יג

שארית ישראל. הנשארים מהם לא יעשו עוד עולה:
לשון תרמית. אמרי מרמה:
כי המה. כי אז המה ירעו וירבצו ואין מי יחרידם בין בעת שירעו בין בעת שירבצו:

פסוק יד

רני. אז רני עדת ציון וישראל הריעו תרועת שמחה:

פסוק טו
הסיר ה' משפטיך. הרחיק ממך משפט היסורים שהיה בך מאז:
פנה אויביך. ביער את אויביך מן העולם:
ה' בקרבך. ה' השרה שכינתו בקרבך ולא תראי עוד מרעה כי לא תבוא עליך:

פסוק טז
יאמר לירושלים. יהיה נאמר לה בדבר ה' אל תפחדי מעתה ולציון יהיה נאמר לא יהיה לך עוד רפיון ידים להתפחד מדבר רע:

פסוק יז
גבור יושיע. ר"ל הוא הגבור שעשה הגבורות האלה והוא יושיע לך:
יחריש באהבתו. בעבור אהבתו לך ישתוק על העונות שעשית מאז ולא יזכירם לך להכלימך:
יגיל. וגו' כפל הדבר להפלגת הענין:

פסוק יח
נוגי ממועד. אל מול ירושלים יאמר בניך שהיו מליאי יגון בעבור איחור זמן הגאולה הכנסתים אליך כי ממך היו והושבתים למקומם:
משאת עליה חרפה. ר"ל כבר נשאו על חורבן ירושלים חרפה מרובה בהיותם בארץ אויביהם:

פסוק יט
הנני עושה. אני אכתש ואמעך את כל העכו"ם שעינו אותך:
בעת ההיא. בזמן הגאולה אכתש אותם:
והושעתי. ואז אושיע את עדת ישראל שהיא כצולעה שאינה יכולה לזוז ממקומה:
והנדחה. ישראל הנדחה מארצה לארצות העכו"ם הנה אקבץ אותה והוא כפל ענין במ"ש:
ושמתים. אשים אותם לתהלה ולפרסום שם טוב בכל הארץ שלקחו בשתם ר"ל במקומות שהיו לבושת שם יהיו לתהלה:

פסוק כ
בעת ההיא וגו'. זה אמר על עשרת השבטים כאומר אם כי בבנין בית השני לא חזרתם לארצכם אבל בעת הגאולה ההיא אביא אתכם לארצכם:
ובעת קבצי אתכם. זה אמר על יהודה כאומר עם כי בבנין בית השני לא חזרתם כולכם אבל בעת הגאולה ההיא אקבץ את כולכם אל ארצכם:

כי אתן אתכם וגו'. ולכן לא ישאר מי מהם בגולה כי בעבור שיהיו לתהל' בכל עכו"ם יביאום למנחה לירושלים את מי אשר ימצאו בקצות הארץ:

בשובי. בעת אשקיט וארגיע את בני השבי לשבת שאנן אז תהיו לתהלה:

לעיניכם. בזה ירמוז על תחיית המתים לומר לבני דורו הנה תעמודו בתחיה ואת זה תראו בעיניכם כן אמר ה':